

Expoziční sál č. VI.

Plocha expozičního sálu: 66,81 m²

Název tématu: **Novověk – město Klatovy a okolí; Šlechta**

Autor libreta: **Mgr. Lucie Hotová**

Cíl části Novověk – město Klatovy a okolí:

Seznámit návštěvníka s fungováním a podobou novověkého města. S jeho řemesly, podobou, lidmi, artefakty a každodenním životem. Rovněž bude věnována pozornost městské zástavbě a proměně budov a architektury ze středověkého konceptu na novověký. Bude zmíněno historické dění a pozadí této éry (objev Ameriky a rozvíjející se obchod s Novým světem), které zasahovalo nejen město Klatovy.

Historický rámec:

Obecný

Éra novověku u nás začíná později než v okolní Evropě, kvůli izolaci v následku husitských válek. Počátek novověku je spojen s objevem Nového světa a počátkem jeho kolonizace. Obchod mezi starým a novým kontinentem přinesl nové plodiny a rostliny a ovlivnil vývoj i ve staré Evropě. Přichází éra humanismu, která výrazně mění podobu a výstavbu sídel, měst, klášterů apod. a to z důvodu změny taktiky ve válečnictví a rozšíření palných zbraní a rozvoj dálkového obchodu i zaoceánského. Opevňování a nedobytnost již nejsou cílem architektury. Masově se rozvíjí obchodní činnost, zboží nového světa ovlivňuje i tradiční řemesla. Navzdory myšlenkám humanismu a návratu k antickému ideálu a přirozenosti těla, však roste agresivita katolické církve, která se snaží potlačit reformní proudy. Začíná pronásledování a upalování čarodějnic na základě knihy Malleus Maleficarum z roku 1482, která je z počátku odmítána klérem, ale během počátku 16. století je značně rozšířena, a i přestože není oficiálně uznána papežem jako stanovisko církve k čarodějnicím, inkvizice, soudy i společnost se touto knihou značně řídí. V roce 1542 je papežem Pavlem III. ustanovena Svátá kongregace obecné inkvizice, jejíž členové z řad kardinálů mají zkoumat hereze a jiné pro církev chybné a falešné nauky a tím zajistit celistvost víry. Tato kongregace má za následek pronásledování vědců jako Galileo Galilei či rozsáhlou cenzuru, na níž je třetina českých knih. Je rovněž založen jezuitský řád, roku 1540, který se zabývá misemi v zaoceánských koloniích, ale i aktivní činností v protestanských částech Evropy.

Na český trůn se dostávají Habsburkové, kteří na nátlak české šlechty souhlasí, že budou respektovat toleranci a svobodu vyznání, neboť je jim jasné, že země, která byla půl století

v náboženském konfliktu, nedopustí vládu náboženské netolerance. Ferdinand I. Habsburský souhlasí s náboženskou tolerancí v českých zemích, i přestože jinde v Evropě prosazuje pravý opak. Do českých zemí pozve jezuitský řád, který má šířit katolicismus skrze vzdělávání chudých vrstev. Chudým je poskytováno základní vzdělání a také je vyučován na jezuitských kolejích striktní katolický katechismus. Skrze staletí roste napětí mezi protestantskými proudy a katolicismem, ale rovněž jednotlivými stavy, které vyvrcholí Bílou horou. Poté nastupuje tvrdá protireformace.

Klatovský

Město se stává v období novověku jedním z nejbohatších měst, zaujímá sedmou příčku. Dochází k rozvoji městské zástavby a její modernizace v jednotlivých obdobích – renesanční a barokní. V období 16. století je vybudována Černá a Bílá věž, renesanční radnice, farní chrám a moderní městské domky. Během barokní éry přicházejí do města jezuité a to v rámci pokatoličtění Českého království. Klatovy jsou silně husitské a místní jezuitská farnost s vybudovanou kolejí, zde zahajuje protireformační činnost a obrací lid zpět ke katolicismu. Od roku 1639 se píše historie barokní lékárny v objektu čp. 149 na náměstí. V 80. letech 17. století se Klatovy stávají poutním místem díky zázraku Klatovské Madony.

Exponáty:

Cínové nádoby, kachle, keramika a archeologické nálezy z území Klatov z novověkého období. Figuríny s měšťanským oděvem. Zaměřeno rovněž na novověkou urbanizaci Klatov a proměny města. Modely městské zástavby, obrazy. Nastínění obchodu se zámořským dovozem (káva, čaj, nové plodiny apod.). Ukázka nové renesanční zástavby města s nákresem a půdorysy. Totéž s barokní zástavbou. Menší prostor věnován barokní lékárně – jen v kostce. Část vymezena náboženskému konfliktu a protireformaci (panely, obrazy apod.).

Cíl části Šlechta:

Seznámení návštěvníka s místní šlechtou, která byla mocná nejen v rámci regionu, ale i v celouzemním měřítku a některé rody i v rámci habsburské monarchie (Černínové). Výstava se bude zaměřovat jak na jednotlivé rody, tak i společenské postavení šlechty, jejich povinnosti vůči poddaným, specifika feudálního práva a rozdíly mezi šlechtickým stavem, poddanými, svobodníky a nevolníky.

Obecně:

Od 12. století se region rozvíjel i díky majetkové a pozemkové držbě šlechty. K nejstarším patřili Drslavicové (známi již roku 1160) se statky v okolí Klatov a Chudenic. Z nich se oddělilo několik rodových větví, které se proměnily v samostatné rody – Černíny, Švihovské z Rýzmborka a Skály. Ve třináctém století se začínají objevovat hrady, ale ještě do čtrnáctého století se na Klatovsku vyskytovaly tvrze a pozemky nižší šlechty – rytířů. V Berním rejstříku je zachyceno celkem 125 statků na území tehdejšího Klatovska. Během osvěcenských reforem se šlechta věnovala rozvoji ekonomiky a místního hospodářství a docházelo k scelování menších statků a panství do jednotných velkostatků, které se podílely na ekonomickém rozvoji společnosti i po zrušení poddanství.

Rody:

Drslavicové z Chudenic

Černínové z Chudenic

Páni ze Švihova

Páni ze Skály

Páni z Rýzmborka

Páni z Velhartic

Páni z Klenové

Páni z Janovic

Běšínové z Běšin

Trauttmansdorfové

De Huerta

Expozice:

Rozdělena do dvou částí na panská sídla a hospodářství. Panská sídla představí venkovské (tvrze, hrady, zámky) a městské (šlechtické domy) stavby. Prezentováno to bude formou vyobrazení staveb, vyrobených modelů, výbavy těchto sídel různými artefakty (nádobí, kachle, svícny, obrazy, truhly, religiózní předměty, zbroj, části brnění, knihy, erby apod.). Figuríny s replikou šlechtického oděvu. Hospodářství bude prezentováno formou map a bude připomenut rozvoj a postupné scelování panství a centralizace jejich hospodaření. Část bude věnována vysvětlením samotného feudálního práva a vztahu šlechty k dalším společenským stavům – poddaným, svobodníkům, nevolníkům a kléru.

